

POVEȘTI ȘI LEGENDE DIN EUROPA

CLASELE I-IV

Selecție, traducere și adaptare
de Carmen Teodorescu

Ilustrații de Silvia Mitrea

Ediția a II-a

CUPRINS

Pimpernelle (<i>Franța</i>)	/ 7
Palko cel mic și lăcrămioara fermecată (<i>Ungaria</i>)	/ 11
Stelele de pe cer (<i>Anglia</i>)	/ 18
Jumătatea de pătură (<i>Germania</i>)	/ 21
Cocoșul de pe acoperișul catedralei Sf. Ștefan (<i>Austria</i>)	/ 23
Catârul care face bani (<i>Italia</i>)	/ 26
Povestea florii-soarelui (<i>Grecia</i>)	/ 30
Punga cu bani (<i>Olanda</i>)	/ 32
La est de Soare și vest de Lună (<i>Norvegia</i>)	/ 34
Finuța Sfântului Petru (<i>Portugalia</i>)	/ 44
Cele douăsprezece luni ale anului (<i>Cehia</i>)	/ 52
Pâinea săracului (<i>Elveția</i>)	/ 59
Leul fermecat (<i>Spania</i>)	/ 61
Pielea de focă (<i>Islanda</i>)	/ 67
Fata de aur (<i>Bulgaria</i>)	/ 69
Cele trei învățături (<i>Polonia</i>)	/ 75
Lacătul fermecat (<i>Croația</i>)	/ 77
Păsărea Bul-Bul (<i>Letonia</i>)	/ 83
Guleesh-Picioare-Negre (<i>Irlanda</i>)	/ 90
Coriștii de la Sf. Gudule (<i>Belgia</i>)	/ 100
Legenda celor trei copaci (<i>legendă creștină din Europa</i>)	/ 105
Fecioara Căii Lactee (<i>Estonia</i>)	/ 108
Legenda Podului din Castrejana (<i>Țara Bascilor, Spania</i>)	/ 112
Sarea în bucate (<i>România</i>)	/ 121

Pimpernelle

(*Franta*)

fost odată ca niciodată un soldat care se întorcea din armată cu cinci bănuți și o bucată de pâine în traistă. Mama lui îi pusese numele Pimpernelle după un soi de trandafir mic și cam țepos. Soldățelul avea o inimă de aur, era mereu vesel și fără griji, dar șiret din cale-afară.

Și mergea soldățelul nostru prin praful de pe drumul mare, cu soarele deasupra capului și îngânând un cântec de regiment despre viața grea din armată. Era mândru nevoie mare și, cum s-ar zice pe la noi, se înfoia în pene, că nu degeaba îi invidiază lumea pe soldați.

Ei, și cum mergea soldatul nostru agale, se întâlnește cu un om chipeș și blând la față însoțit de alți trei despre care ai fi zis ba că-i sunt servitori, ba că-i sunt frați. Erau Domnul nostru Iisus Hristos și cei trei apostoli: Sfântul Ioan cel mult iubit, Sfântul Petru cel cu cheile de la poarta Raiului și Sfântul Pavel, salvatorul de suflete. Cei patru drumeți veneau de departe și erau tare osteniți. Domnul Iisus, ca să încerce inima lui Pimpernelle, îi ceru de pomană. Pimpernelle, fără să stea prea mult pe gânduri, scoase patru bănuți și dădu fiecăruia din ei câte unul, pe al cincilea păstrându-l pentru sine. Văzând atâta mărinimie, Domnul Iisus, drept mulțumire, îi zise:

— Pentru că ți-ai împărțit bănuții cu noi, deși ești sărac și mai ai mult de mers până acasă, vreau să te răsplătesc. Eu sunt Iisus Hristos și te las să alegi între Rai și puterea de a face să-ți intre în traistă tot ce-ți dorește inima.

Pimpernelle, care era un flăcău plin de viață, se uită în jur și, văzând

câmpul înflorit și soarele strălucind și auzind cântec de păsărele, nu se gândi deloc la moarte, așa că alese puterea de a băga în traista lui orice dorește.

— Mergi în pace și fie după voia ta, spuse Iisus și porni mai departe.

Merse și Pimpernelle până în următorul oraș. Acolo, hanuri peste hanuri cu hangiii în ușă îmbiindu-l în gura mare:

— Soldat mândru, soldat viteaz, vino să-ți potolești setea la mine în han, că-i răcoare și tare plăcut.

Lui Pimpernelle însă îi era mai mult foame decât sete, dar, amintindu-și că nu-i rămăsese decât un singur bănuț în trăistuță, nu îndrăzni să intre la niciunul. Și mergând așa cu stomacul chiorăind, dădu cu ochii de o pulpă mare de miel, bine afumată și atârnată în prăvălia unui măcelar.

— Vedea-te-aș la mine în desagă, zise soldatul oftând amarnic.

Și deodată simți cum i se umflă traista și se face mai grea, și-i veni un parfum de pastramă de-i lăsa gura apă. Atunci Pimpernelle își aduse aminte de promisiunea lui Iisus și tare se înveseli.

Pulpei de miel îi urmă îndată o sticlă de vin de la o crâșmă și o plăcintă de la brutar, apoi Pimpernelle se așeză voios la umbra unui stejar și mâncă și bău până nu mai putu. Povestea nu spune cum au fost plătiți măcelarul, crâșmarul și brutarul, dar Iisus Hristos nu poate să facă decât bine, orice ar face.

Sătul, ca un soldat care se respectă, Pimpernelle porni degrabă mai departe fluierând cântecul regimentului său. Și pentru că se făcuse deja noapte când ajunsese în orașul următor, se hotărî să tragă la un han. Dar, ce să vezi?, toate odăile erau ocupate deja.

— Nu ne-a mai rămas decât una singură, dar e bântuită de duhuri necurate și nimeni nu îndrăznește să doarmă acolo, îi zise hangiu.

— Nu-i nimic, zise Pimpernelle, am dormit eu în locuri mult mai rele decât ăsta.

Hangiu îl conduse deci la odaia cu pricina, crezând că-l vede pentru ultima dată. Pimpernelle însă se întinse în pat liniștit și adormi buștean. Deodată îl trezi un zgomot puternic care venea dinspre sobă. Cârligul vetrei începu să se clatine. „Na, c-a și început. Da' să vedem și cum s-o termina!”, își zise Pimpernelle.

Ridicând capul, văzu un drăcușor cât un greiere de mic, care se uita drept la el cu niște ochi roșii, scânteietori.

LBRIIS

We know
books

— Mă pândești, ai? Ia treci tu în desagă și apucă-te să-mi cureți încălțările! îi strigă Pimpernelle.

Drăcușorul se strâmbă, dar n-avu încotro și se vâri în sac cu voia Domnului. Dar, ce să vezi?, mai apăru un drăcușor!

— Fuga-n sac și umple-mi pipa! îi strigă Pimpernelle și acestuia.

Și drăcușorul execută ordinul ca și cum în viața lui nu făcuse altceva.

Pe dată apăru și al treilea drăcușor.

— Valea-n desagă și cântă-mi un cântec de leagăn! veni și porunca lui Pimpernelle.

Numai ce începu drăcușorul să cânte, că și sosi un șir de draci pe ușa vetrei.

— Ia cărați-vă cu toții în desagă, spurcăciunilor, că acuși vă fac bucăți-bucățele! zbieră soldatul furios.

Când se crăpă de ziuă, Pimpernelle coborî în han și hangiul văzu ce nu s-a mai văzut: o desagă plină cu draci. Apoi se duseră la un fierar unde se puseră doi vlăjgani pe desagă și dădură cu ciocanul în draci până le sfărmară toate oasele. Numai unul singur scăpă și, ca să-l lase Pimpernelle în viață, îi promise că-i arată o căldare plină de aur care se afla îngropată sub scara hanului. Dar ce nevoie avea Pimpernelle de aur când avea o desagă în care, la porunca sa, intra orice?

Ei, și uite-așa trăi Pimpernelle vesel și fără griji până la adânci bătrâneți, iar când muri – că nu se gândise să bage moartea în desagă –, se duse drept în Rai. Cum ajunsese la poartă îl găsi pe Sfântul Petru, pe care îl rugă frumos să-l lase să intre. Sfântul Petru îi aminti că nu alesese Raiul, ci puterea de a băga în desagă ce vrea și îi spuse că îi pare rău că nu poate lăsa să intre un asemenea om de treabă, dar datoria-i datorie, nu-i poate deschide. Atunci Pimpernelle bătu la poarta iadului. Dracii îl recunoscuseră imediat și deodată se auziră zbierete din toate părțile: „Văleu, e Pimpernelle, nu-l lăsați să intre”, și niciunul nu îndrăzni să-i deschidă. Doar un drăcușor curios îndrăzni să scoată un pic capul peste poartă; atunci Pimpernelle îl și înșfăcă de urechi și-l trânti de pământ de-i trozniră oasele.

Pimpernelle ar fi putut să-i bage pe toți dracii în traistă și să domnească singur în iad, dar îi dădu prin gând alta și mai bună. Se întoarse degrabă la Sfântul Petru, pe care îl găsi la datorie, de veghe în fața porții Raiului. Încearcă să treci de el dacă poți! Atunci Pimpernelle îl întrebă dacă nu cumva ar putea să-și

arunce măcar desaga peste poartă, că doar desaga nu e om. Sfântul Petru câr-mâr încuviință, dar nici Pimperlle nu stătu prea mult pe gânduri și azvârli desaga hăt peste poartă, în mijlocul Raiului, apoi strigă cât îl ținu gura: „Vreau să intru în desagă!” Sfântul Petru se cam supără de asemenea ispravă, dar ce putea să facă?, nimic din ce intră în Rai nu mai iese.

*Am pornit așa,-ntr-o doară,
Și-am găsit cârnați pe sfoară
Și-am dat la vecini din ei,
Ehei, hei-hei,
Asta-i tot, de vrei, nu vrei!*

DUPĂ LECTURĂ

1. Care e motivul pentru care Domnul Iisus Hristos îl răsplătește pe Pimperlle?
2. Ce alege el dintre cele oferite?
3. Ce se întâmplă în noaptea petrecută la han?
4. Totuși, Pimperlle ajunge în cele din urmă în rai. Ce calități îl ajută?

Palko cel mic și lăcrămioara fermecată (Ungaria)

fost odată ca niciodată un împărat care avea un flăcău de-o șchioapă pe care-l chema Palko. Și pentru că Palko era atât de mic, împăratul se frământa zi și noapte cui să lase moștenire împărăția, că micuțului era sigur că i-o vor lua dușmanii. Plângea și împărăteasa zi și noapte și de atâta amar se îmbolnăvi și căzu la pat. Degeaba chemă împăratul toți doctorii, vracii și vindecătorii din împărăție, nu se găsi niciunul să o vindece. Astfel că, după lungi suferințe, biata împărăteasă, simțind că i se apropie sfârșitul, îl chemă pe împărat și-i zise:

— Dragă bărbate, simt că nu mai am mult de trăit. Când oi muri să mă îngropi aici în grădină, iar pe mormânt să-mi sădești un fir de lăcrămioară. Și te mai rog să pui pază de nădejde lângă ea, că dacă apucă cineva să o fure, nu voi avea liniște în mormânt.

Și cum termină de zis aceste vorbe, împărăteasa închise ochii și muri. Împăratul se țină de promisiune și o îngropă în grădină, apoi porunci să se dea sfară-n țară ca oamenii să aducă la palat cele mai frumoase lăcrămioare, răspândind vestea că cel a cărui floare va fi aleasă va fi răsplătit împărătește.

Atât a trebuit, că și veniră mii de oameni din toate colțurile țării aducând căruțe întregi de lăcrămioare, care mai de care mai frumoase, și se umplu curtea palatului de nu mai aveai loc să arunci un ac. Ei, dar acum cine putea spune care era cea mai frumoasă dintre ele?

Șapte zile și șapte nopți căutară șaptezeci și șapte de grădinari și, până la urmă, fiecare din ei alese câte un fir despre care spunea sus și tare că este cel mai frumos dintre toate. Și, pentru că niciunul nu voia să cedeze, merseră la împărat ca să le facă dreptate.

Când îi văzu împăratul, se luă cu mâinile de cap: cum să facă el dreptate când toate lăcrămioarele alese de ei păreau la fel de frumoase? Atunci îl chemă pe Palko și-i zise:

— Ia, Palko, fiule, fă și tu ceva folositor: închide ochii și alege o lăcrămioară de aici.

Tare se mai întristă Palko auzind cât de puțin îl prețuiește tatăl său, dar își înghiți lacrimile și alese o floare. Împăratul luă lăcrămioara, ieși în pridvor și întrebă cine a adus-o. În curte se făcu o liniște de mormânt și nimeni nu spuse nimic.

Până la urmă, când împăratul începuse deja să-și piardă răbdarea, o babă își făcu loc prin mulțime și zise:

— A mea este, Măria Ta! Am adus-o tocmai din grădina Crăiesei Zânelor.

Împăratul aruncă o privire neîncrezătoare spre floare și, cum se uita el așa, deodată aceasta începu să strălucească de-ai fi zis că fiecare clopoțel e un diamant.

— Ei bine, zise împăratul, dacă într-adevăr ai adus-o din grădina Crăiesei Zânelor, du-te și sădește-o pe mormântul împărătesei, îngrijește-o cum se cuvine și păzește-o bine, că de nu, va fi vai și amar de tine! Și acum, spune-mi și ce răsplată dorești.

— Fii pe pace, Măria Ta, că mă voi îngriji de ea ca de ochii din cap! răs-punse baba. Iar ca răsplată, nu doresc decât să-l am pe prințul Palko de pază alături de mine.

— Bine, dacă asta-i tot ce vrei, n-ai decât să-l iei cu tine că tot nu mi-e de folos, zise împăratul. Dar dacă lăcrămioara pățește ceva, și prințul Palko va avea soarta ta.

Și zicând asta împăratul se întoarse cu alai cu tot în palat, lăsând pe babă și pe Palko singuri în curte. Baba își luă lăcrămioara și o sădi cu grijă pe mormântul împărătesei. Apoi se așeză lângă ea și nici că se mai mișcă de acolo. Când se făcu seară, Palko își agăță trăistuța de gât, puse o coajă de pâine în ea și se duse trist în grădină. Pe babă o găsi torcând lângă mormânt.

— Ce bine că ai venit! îi spuse baba lui Palko. Mi-e tare somn și cred c-am să mă întind aici un pic, dar, când va bate orologiul de miezul nopții, scoală-mă, că vine Crăiasa Zânelor și, dacă nu suntem treji, va lua lăcrămioara și pe-aci ți-e drumul!

Zis și făcut: baba se culcă și dormi buștean. Dar nu și Palko! Scoase coaja de pâine din trăistuță, își tăie o bucățică din ea și începu să mănânce așteptând să treacă timpul. Și cum mânca el așa, hop! îi apărură în față un spiriduș mai mic decât el, cu o barbă lungă-lungă, de o târa la zece coți în urma lui.

— Seara bună, Palko, îi ură spiridușul.

— Bună să-ți fie inima, răspunse Palko. Ce vânt te aduce pe-aici, spiridușule?

— Taină mare, fiule, răspunse spiridușul și, întinzându-și barba ca pe un covoraș, se așeză pe ea zicând: Știi tu oare pe cine păzești aici? Oh, să nu crezi că această lăcrămioară este o floare oarecare! Nicidecum, pentru că ea este fiica împăratului spiridușilor! Crăiasa Zânelor, trecând odată prin împărăția noastră, o zări pe prințesa noastră, care era atât de frumoasă că la soare te puteai uita, dar la dânsa ba. De cum o văzu, i se și întunecă mintea de invidie! Și se duse la împărat și-l rugă cu vorbe mieroase s-o lase s-o ia pe prințesă în împărăția zânelor, unde avea s-o facă de o mie de ori mai frumoasă. Împăratul o refuză la început, dar zâna îl rugă atât de frumos, încât până la urmă reuși să-l înduplece. Și plecă zâna cu Lăcrămioara noastră cea frumoasă și bietul ei tată nici c-o mai văzu de atunci! Iar Crăiasa Zânelor se purtă atât de urât cu ea, încât prințesa, de atâta plâns și jale, muri. Atunci, biata doică bătrână, care o însoțise în țara zânelor, o luă și o înmormântă într-un colț ascuns din grădina zânelor, apoi se așeză lângă mormântul ei și plânse încontinuu șapte zile și șapte nopți. În a opta zi, în locul unde picuraseră lacrimile ei, răsări o lăcrămioară frumoasă și plăpândă. Și, într-o bună zi, lăcrămioara începu să vorbească:

„Nu plânge, doică dragă, ci scoate-mă cu rădăcină cu tot, că eu sunt prințesa ta care e îngropată aici. Azi-noapte am visat că a murit crăiasa Împărăției Albe și că a cerut să i se pună pe mormânt un fir de lăcrămioară. Du-mă acolo, pentru că dacă voi fi sădită pe mormântul unei mame care a murit de jalea micului ei fiu voi prinde viață din nou.”

Baba, auzind vorbele acestea, smulse lăcrămioara din rădăcină și o luă la sănătoasa de-i sfârâiau călcâiele. Dar Crăiasa Zânelor avea o vrăjitoare care se

tot ținea după doică și care auzise tot ce-i spusese lăcrămioara. Și să știi că dacă a aflat Crăiasa Zânelor ce s-a întâmplat, nu va avea liniște până nu va pune mâna pe biata florică! Păzește-o bine, Palko, pe prințesa noastră și nu-ți va părea rău! zise spiridușul, apoi își luă barba între picioare și dispăru fără urmă.

— Am să păzesc lăcrămioara până la moarte! O să vadă tata ce flăcău are! spuse Palko și se așeză hotărât lângă mormânt.

Cum stătea el așa, deodată se stârni un vuiet năpraznic, de parcă mii de aripi fâlfâiau în zbor. Și nici nu apucă Palko să se uite bine în jur, că și apărură douăsprezece zâne îmbrăcate în rochii de aur, brodate cu mii de diamante sclipitoare și stele strălucitoare și încinseră un dans jur-împrejurul lui cântând atât de frumos, încât bietul Palko era cât pe-acți să-și piardă mințile. Dar nu se lăsă păcălit și începu să zvârle cu traista în dreapta și-n stânga cât îl țineau mânuțele, de nicio zână nu mai îndrăzni să se apropie de el. Văzând că Palko se ține tare, zânele începură să-l momească promițându-i toate comorile din cer și de pe pământ numai să plece cu ele.

— Nici nu mă gândesc! strigă Palko. Plecați de-aici că de nu, va fi vai și-amar de pielea voastră!

Apoi se duse la babă și o scutură bine.

— Scoală, mătușă, că au venit după lăcrămioară!

Baba se trezi numaidecât și începu să țipe la zâne:

— Nici aici nu-i dați pace bietului sufletel nevinovat? Ia veniți voi la baba să vă mângâie un pic!

Și înșfăcă fusul și dă-i în dreapta, dă-i în stânga, de nu mai știau zânele încotro să fugă. Dar nici Palko nu stătea degeaba, le trântea câte una cu desaga, de-abia mai scăpară zânele cu viață.

Ei, dar și când le văzu Crăiasa cu rochiile rupte, cu părul răvășit și cu mâinile goale, se înroși de furie:

— Ce fel de zâne sunteți voi dacă o babă și un țânc au reușit să vă pună pe fugă? Ați cântat și-ați dansat în loc să fi smuls floarea din rădăcină!

În noaptea următoare, Crăiasa Zânelor trimise alte douăsprezece zâne și mai strălucitoare și mai microase decât cele dinainte, dar și acestea pățiră la fel ca suratele lor. Că și ele își zisuseră: de ce n-am cânta și n-am dansa că oricum ne rămâne timp destul să avem grijă de o babă și de un băiețaș. Numai că de data aceasta Palko își adusesese și săbiuța și fu vai de zâne! Iar când zânele